

§ 266

Revidering av Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda

KSN-2024-02560

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** revidera Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda enligt ärendets bilaga 1, samt
2. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att ta fram en vägledning med mer detaljerade anvisningar för kommunens stöd åt kommunalråd och vissa andra förtroendevalda där behov föreligger.

Sammanfattning

Som arbetsgivare ansvarar kommunen för sina medarbetares säkerhet och arbetsmiljö. Kommunens arbetsmiljöansvar för förtroendevalda är däremot inte lika tydligt eftersom förtroendevalda formellt inte är anställda av kommunen. Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är emellertid centralt för att demokratin ska fungera. Därför har kommunen sedan 2018 en riktlinje som förtydligar kommunens ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet när de har ett uppdrag i Uppsala kommunkoncern. Riktlinjen har nu reviderats för att stämma överens med övrigt säkerhetsarbete och vissa förändrade styrdokument såsom policyer och program.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 november 2024
- Bilaga 1, Förslag till reviderad Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda
- Bilaga 2, nuvarande Riktlinje om stöd och skydd till förtroendevalda

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2024-11-12

Yrkanden

Therez Almerfors (M) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-11-07

Diarienummer:
KSN-2024-02560

Handläggare:
Jon Isaksson, Anders Fridborg

Revidering av Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** revidera Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda enligt ärendets bilaga 1, samt
2. **att** uppdra åt kommunledningskontoret att ta fram en vägledning med mer detaljerade anvisningar för kommunens stöd åt kommunalråd och vissa andra förtroendevalda där behov föreligger.

Ärendet

Som arbetsgivare ansvarar kommunen för sina medarbetares säkerhet och arbetsmiljö. Kommunens arbetsmiljöansvar för förtroendevalda är däremot inte lika tydligt eftersom förtroendevalda formellt inte är anställda av kommunen. Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är emellertid centralt för att demokratin ska fungera. Därför har kommunen sedan 2018 en riktlinje som förtydligar kommunens ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet när de har ett uppdrag i Uppsala kommunkoncern. Riktlinjen har nu reviderats för att stämma överens med övrigt säkerhetsarbete och vissa förändrade styrdokument såsom policyer och program.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Att förtroendevalda i kommunen utsätts för hot, våld, trakasserier och otillåten påverkan är ett hot mot demokratin och en rättssäker och effektivt fungerande

offentlig förvaltning. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda riskerar att leda till att de påverkas eller begränsas i sitt beslutsfattande. Såväl nationella som lokala trygghetsundersökningar riktade till förtroendevalda pekar på att detta är ett reellt problem.

Kommunstyrelsen fattade den 16 maj 2018 (KSN-2018-1381 §79), beslut om en riktlinje för skydds- och stödinsatser för förtroendevalda i kommunen. I riktlinjen fastställdes att kommunalråden i detta avseende ska betraktas som anställda samt att alla förtroendevalda som har ett pågående uppdrag inom kommunkoncernen ska ha samma möjlighet till stöd som Uppsala kommuns medarbetare.

Riktlinjen har nu setts över och reviderats. Den anses fortfarande nödvändig då den är en viktig del i arbetet med den kommunala demokratin, men har uppdaterats och aktualiserats.

Inaktuella styrdokument som det hänvisas till i riktlinjen har tagits bort eller ersatts med nya uppdaterade styrdokument. Likaså har justeringar utifrån förändrade arbetssätt klarlagts och polisens och kommunens ansvar när det kommer till stöd- och skyddsinsatser har förtydligats i riktlinjen.

Ekonomiska konsekvenser

Att anta revideringen har inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 7 november 2024
- Bilaga 1, Förslag till reviderad Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda
- Bilaga 2, nuvarande Riktlinje om stöd och skydd till förtroendevalda

Kommunledningskontoret

Ingela Hagström
Tillförordnad stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Säkerhetschef

Datum:
2024-09-09

Diarienummer:
KSN-2024-02560

Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte	3
Omfattning.....	3
Avgränsning.....	3
Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser	4
Förebyggande arbete	4
Stöd- och skyddsinsatser vid hot, våld och trakasserier	4
Ansvar	4
Uppföljning	4
Relaterade dokument.....	5

Inledning

Hot och trakasserier mot förtroendevalda har blivit vanligare. Såväl nationella som lokala undersökningar om förtroendevaldas utsatthet visar på förekomsten av problemet. En anledning till detta är att dagens teknik gör det lättare än tidigare att ta direkt kontakt med och sprida uppgifter om enskilda personer. Hot och trakasserier förekommer både från enskilda personer och i kampanjer som företrädevis mobiliseras via nätet. Detta påverkar inte bara den enskildas privatliv utan kan även påverka möjligheten att utföra förtroendeuppdraget.

Att förtroendevalda i kommunen utsätts för hot, våld, trakasserier och otillåten påverkan är ett hot mot demokratin och en rättssäker och effektivt fungerande offentlig förvaltning. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda riskerar att leda till att de påverkas eller begränsas i sitt beslutsfattande. Det kan också leda till att de avstår från beslut. Det riskerar även att leda till att förtroendevalda avstår att engagera sig i vissa frågor eller hoppar av sina uppdrag. Vidare riskerar det att påverka kontakten med medborgarna och möjligheten att rekrytera nya förtroendevalda.

Som arbetsgivare har kommunen ett ansvar för sina medarbetares säkerhet och arbetsmiljö. Kommunens ansvar för förtroendevalda är däremot inte lika tydligt eftersom många formellt inte är anställda av kommunen. Kommunen har därför inget formellt arbetsmiljöansvar för förtroendevalda enligt arbetsmiljölagens bestämmelser.

Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är centralt för att den kommunala demokratin ska fungera. Redan i dag bedriver kommunen ett aktivt arbete i dessa frågor, men det finns behov av att i vissa delar förtydliga ansvaret och fastställa riktlinjer för hur arbetet ska fungera. I denna riktlinje fastställs och tydliggörs kommunens ansvar att förebygga och hantera hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda inom Uppsala kommunkoncern.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att förebygga och hantera hot, våld eller trakasserier som kan kopplas till förtroendevaldas pågående politiska uppdrag inom Uppsala kommun.

Omfattning

Riktlinjen ska tillämpas av hela kommunkoncernen. Kommunalråden ska betraktas som anställda även om de i formell mening inte är det. Riktlinjen kompletterar kommunens program för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet och arbetet mot mutor och jäv.

Kommunens ansvar gäller inte när en person inte längre har ett politiskt förtroendeuppdrag inom Uppsala kommunkoncern.

Avgränsning

Polismyndigheten har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i kommunen och ansvarar för den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda.

När det gäller polisiära skyddsinsatser tillhandahålls dessa under förutsättning att Polismyndigheten bedömer att det finns behov av skyddsinsatser.

Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser

Förebyggande arbete

Kommunstyrelsen ska erbjuda alla kommunens förtroendevalda utbildning i hur de kan förebygga hot, våld och trakasserier.

Uppsala kommun ska informera de förtroendevalda om vilka personuppgifter som kommunen publicerar och sprider i samband med att de har ett politiskt uppdrag inom kommunkoncernen.

Stöd- och skyddsinsatser vid hot, våld och trakasserier

Alla förtroendevalda som har ett pågående uppdrag inom kommunkoncernen ska ha samma möjlighet till stöd som Uppsala kommuns medarbetare.

Bedömningen av huruvida hot, våld eller trakasserier mot en förtroendevald hänger samman med berörd individs uppdrag i Uppsala kommun görs i samverkan mellan kommunen och berört politiskt parti.

När det gäller kommunala skyddsinsatser bedöms behovet av insatser internt inom kommunen.

Uppsala kommun ska uppmuntra den som utsatts för hot eller våld att göra en polisanmälan samt om behov finns ge råd och stöd i samband med händelsen.

Ansvar

Kommunstyrelsen fattar beslut om denna riktlinje och har det övergripande ansvaret för att den tillämpas, följs upp och vid behov revideras.

Varje nämnd och bolag ansvarar för att tillämpa och informera sina förtroendevalda och medarbetare om riktlinjen.

Uppföljning

Kommunstyrelsen följer upp riktlinjen systematiskt och föreslår vid behov revidering. En lokal trygghetsundersökning bland Uppsala kommuns förtroendevalda ska genomföras året innan och året efter ordinarie kommunalval för att utvärdera kännedomen om och tillämpningen av riktlinjen.

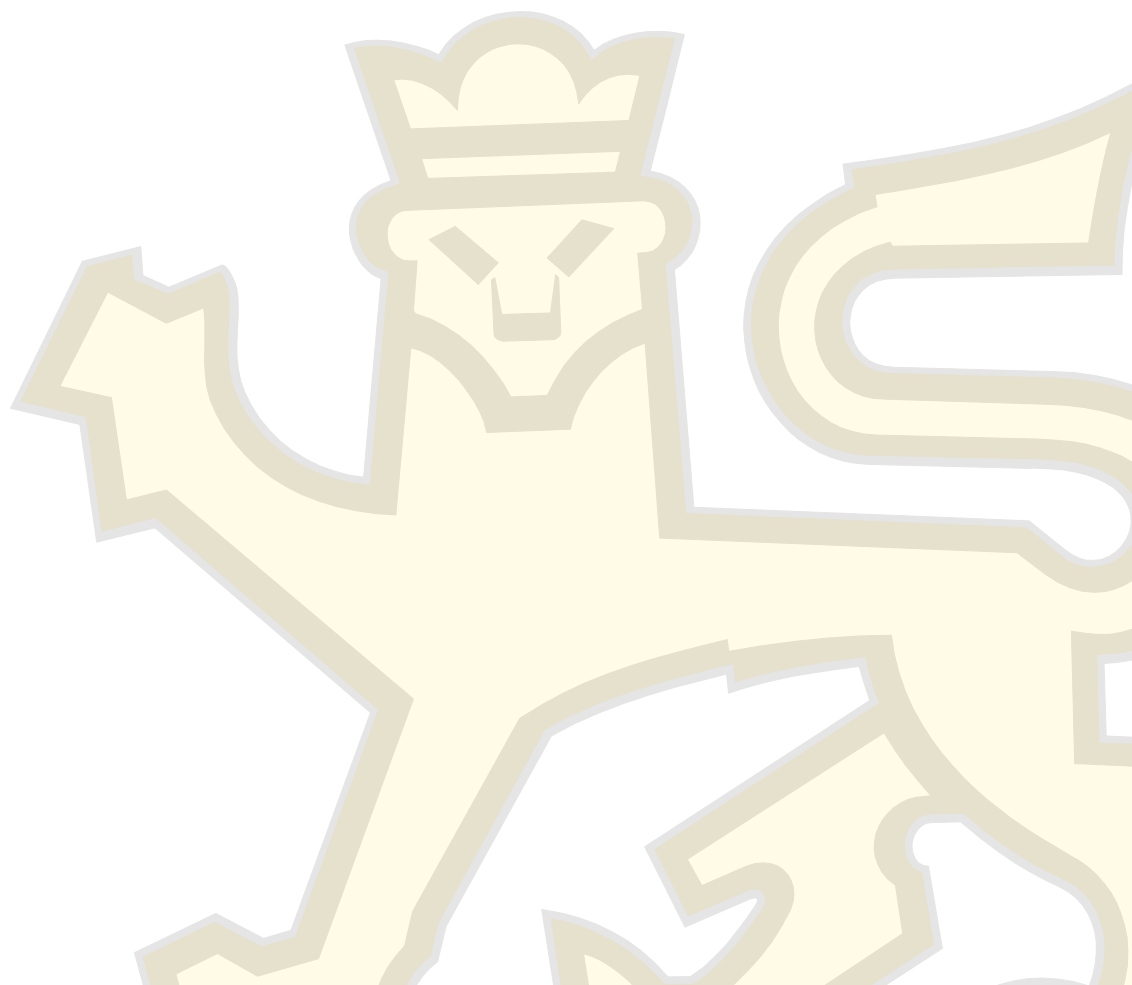
Relaterade dokument

- Program för trygghet, brottsförebyggande, säkerhet
- Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda
- Riktlinjer för representation och gåvor
- Uppsala kommuns policy och riktlinjer mot mutor
- Rutiner för personsäkerhet och stöd

Riktlinje

för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda

Ett normerande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om den 16 maj 2018

Dokumentnamn	Fastställt av	Gäller från	Sida
Riktlinje för stöd- och skyddsinsatser för förtroendevalda	Kommunstyrelsen	2018-05-16	1 (3)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad
KSN-2018-1381	Uppsala kommunkoncern	Säkerhetschefen	-

Inledning

Hot och trakasserier mot förtroendevalda har blivit vanligare. En anledning till detta är att dagens teknik gör det lättare än tidigare att ta direkt kontakt med och sprida uppgifter om enskilda personer. Hot och trakasserier förekommer både från enskilda personer och i kampanjer som företrädevis mobiliseras via nätet. Detta påverkar inte bara den enskildas privatliv utan kan även påverka möjligheten att utföra förtroendeuppdraget.

Vartannat år undersöker Brottsförebyggande rådet förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot eller våld i undersökningen Politikernas trygghetsundersökning (PTU). Den undersökning som publicerades 2017 visar att var fjärde förtroendevald under 2016 utsattes för trakasserier, hot eller våld i samband med sitt politiska uppdrag. Samtidigt konstaterades det i undersökningen att den vanligaste konsekvensen var att förtroendevalda har undvikit att engagera sig i eller uttala sig i en specifik fråga.

Att förtroendevalda i kommunen utsätts för hot, våld, trakasserier och otillåten påverkan är ett hot mot demokratin och en rättssäker och effektivt fungerande offentlig förvaltning. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda riskerar att leda till att de påverkas eller begränsas i sitt beslutsfattande. Det kan också leda till att de avstår från beslut. Det riskerar också leda till att förtroendevalda avstår att engagera sig i vissa frågor eller hoppar av sina uppdrag. Vidare riskerar det påverka kontakten med medborgarna och möjligheten att rekrytera nya förtroendevalda.

Bakgrund

Som arbetsgivare har kommunen ett ansvar för sina medarbetares säkerhet och arbetsmiljö. Kommunens ansvar för förtroendevalda är däremot inte lika tydligt eftersom många formellt inte är anställda av kommunen. Kommunen har därför inget formellt arbetsmiljöansvar för förtroendevalda enligt arbetsmiljölagens bestämmelser.

I uppföljningen av kommunstyrelsens internkontrollplan finns ett kontrollmoment gällande hot och våld mot förtroendevalda och tjänstepersoner. I den enkät som genomfördes 2017 fick respondenterna frågan om de vet hur de ska agera vid exempelvis ett hotfullt telefonsamtal eller annan hotfull situation. I enkäten svarade 89 procent av de tillfrågade tjänstepersonerna att de har kunskap om hur de ska agera vid exempelvis ett hotfullt telefonsamtal eller annan hotfull situation. Bland heltidspolitikerna svarade 60 procent att de har kännedom om Uppsala kommuns styrdokument om hot och våld, och bland deltidspolitikerna var det 45 procent.

Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är centralt för att den kommunala demokratin ska fungera. Redan i dag bedriver kommunen ett aktivt arbete i dessa frågor, men det finns behov av att i vissa delar förtydliga ansvaret och fastställa riktlinjer för

hur arbetet ska fungera. I denna riktlinje fastställs därför kommunens ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att tydliggöra kommunens ansvar att förebygga och hantera hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda inom Uppsala kommunkoncern.

Omfattning

Riktlinjen ska tillämpas av hela kommunkoncernen för att förebygga och hantera hot, våld eller trakasserier som kan kopplas till förtroendevaldas pågående politiska uppdrag inom Uppsala kommun.

Kommunalråden ska betraktas som anställda även om de i formell mening inte är det.

Riktlinjen kompletterar kommunens säkerhetspolicy och arbetet mot mutor och jäv.

Förebyggande åtgärder

Utbildning och information till förtroendevalda

Kommunstyrelsen ska erbjuda alla kommunens förtroendevalda utbildning i hur de kan förebygga hot, våld och trakasserier.

Publicering och spridning av personuppgifter

Kommunens förtroendevalda ska vara medvetna om vilka personuppgifter om dem som kommunen publicerar och sprider. Privata personuppgifter om förtroendevalda såsom hemadress, privata telefonnummer, privat e-postadress och privata konton på sociala medier får endast publiceras och spridas av kommunen om en förtroendevald själv begär det och lämnat ett skriftligt medgivande.

För att undvika spridning av privata telefonnummer ska en förtroendevald under vissa förutsättningar kunna erbjudas en telefon och kommunalt telefonnummer kopplad till uppdraget.

Ansvar för stöd- och skyddsinsatser vid hot, våld och trakasserier

Polismyndigheten har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i kommunen och ansvarar för den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda. Den som utsatts för hot eller våld uppmanas att göra en polisanmälan.

Alla förtroendevalda som har ett pågående uppdrag inom kommunkoncernen ska ha samma möjlighet till stöd som Uppsala kommuns medarbetare. När det gäller skyddsinsatser tillhandahålls dessa under förutsättning att Polismyndigheten och kommunen bedömer att det finns behov av skyddsinsatser.

Kommunens ansvar gäller *inte* när en person inte längre har ett politiskt förtroendeuppdrag inom Uppsala kommunkoncern.

Bedömningen av huruvida hot, våld eller trakasserier mot en förtroendevald hänger samman med berörd individs uppdrag i Uppsala kommun görs i samverkan mellan kommunen och berört politiskt parti.

Ansvarig

Kommunstyrelsen fattar beslut om denna riktlinje och har det övergripande ansvaret för att den tillämpas, följs upp och vid behov revideras. Varje nämnd och bolag ansvarar för att tillämpa och informera sina förtroendevalda och medarbetare om riktlinjen.

Uppföljning

En lokal trygghetsundersökning bland Uppsala kommuns förtroendevalda ska genomföras året innan och året efter ordinarie kommunalval. För att kunna göra jämförelser med andra kommuner ska enkätundersökningen innehålla frågor som är jämförbara med PTU. Trygghetsundersökningen ska också innehålla frågor som gör det möjligt att utvärdera kännedomen om och tillämpningen av riktlinjen.

Inom ramen för uppföljningen av kommunstyrelsens internkontrollplan kommer en enkät att genomföras bland förtroendevalda för att ta reda på om de vet hur de ska agera vid exempelvis ett hotfullt telefonsamtal eller annan hotfull situation.

Kommunstyrelsen följer upp riktlinjen inom ramen för ordinarie uppföljningsprocess och föreslår vid behov revidering.

Relaterade dokument

- Säkerhetspolicy för Uppsala kommun
- Ekonomiska ersättningar till förtroendevalda
- Policy och riktlinjer för representation
- Uppsala kommuns policy och riktlinjer mot mutor
- Internkontrollplan för kommunstyrelsen